

LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCINIS TEISMAS

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ, SPECIALIŲJŲ TYRIMŲ TARNYBOS, VALSTYBĖS SAUGUMO, KRAŠTO APSAUGOS, PROKURATŪROS, KALĖJIMŲ DEPARTAMENTO, JAM PAVALDŽIŲ ĮSTAIGŲ BEI VALSTYBĖS ĮMONIŲ PAREIGŪNŲ IR KARIŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO 3 STRAIPSNIO 2 DALIES (2000 M. LIEPOS 13 D., 2005 M. GEGUŽĖS 19 D. REDAKCIJOS), 11 STRAIPSNIO 5 DALIES (2000 M. GRUODŽIO 21 D. REDAKCIJA), 11 STRAIPSNIO 3 DALIES (2005 M. GEGUŽĖS 19 D. REDAKCIJA), LIETUVOS RESPUBLIKOS PAREIGŪNŲ IR KARIŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO 16 STRAIPSNIO 12 DALIES (2007 M. SAUSIO 18 D. REDAKCIJA) ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

2008 m. gruodžio 24 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, susidedantis iš Konstitucinio Teismo teisėjų Armano Abramavičiaus, Tomos Birmontienės, Prano Kuconio, Kęstučio Lapinsko, Zenono Namavičiaus, Ramutės Ruškytės, Egidijaus Šileikio, Algirdo Taminsko, Romualdo Kęstučio Urbaičio,

sekretoriaujant Daivai Pitrėnaitei,

dalyvaujant suinteresuoto asmens – Lietuvos Respublikos Seimo atstovams Seimo nariams Vilijai Blinkevičiūtei ir Algirdui Sysui,

remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1 straipsniu, viešame Teismo posėdyje 2008 m. gruodžio 5 d. išnagrinėjo konstitucinės justicijos bylą Nr. 09/06-30/06-01/07-30/08 pagal pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymus ištirti, ar:

1) Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalis neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio nuostatomis, kad nuosavybė yra neliečiama, nuosavybės teises saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, 29 straipsnio nuostatomis, kad žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu, 52 straipsnio nuostatomis, kad valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais (prašymas Nr. 1B-8/2006);

2) Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalis (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio nuostatomis, kad nuosavybė yra neliečiama, nuosavybės teises saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, 52 straipsnio nuostatomis, kad valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais, Lietuvos Respublikos Konstitucijos preambulėje, pasak pareiškėjo, įtvirtintiems teisingos pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės principams (prašymas Nr. 1B-29/2006).

3) Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (1994 m. gruodžio 13 d., 2005 m. gegužės 19 d. redakcijos) 3 straipsnio 2 dalis neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio nuostatomis, kad nuosavybė yra neliečiama, nuosavybės teises saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, 29 straipsnio nuostatomis, kad žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu, 52 straipsnio nuostatomis, kad valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais, Lietuvos Respublikos Konstitucijos preambulėje, pasak pareiškėjo, įtvirtintam teisinės valstybės principui (prašymas Nr. 1B-78/2006);

4) Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalis (2007 m. sausio 18 d. redakcija) neprieštaruja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnio 1, 2 dalims, 29 straipsniui, 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „Kiekvienas žmogus gali

<...> gauti <...> socialinę apsaugą nedarbo atveju“, 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui (prašymas Nr. 1B-33/2008).

Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 1 d. sprendimu „Dėl prašymų sujungimo į vieną bylą“ Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymai Nr. 1B-8/2006, 1B-29/2006 ir 1B-78/2006 buvo sujungti į vieną bylą ir jai suteiktas numeris 09/06-30/06-01/07.

Konstitucinio Teismo 2008 m. lapkričio 13 d. sprendimu „Dėl prašymų sujungimo į vieną bylą“ prie bylos Nr. 09/06-30/06-01/07 buvo prijungtas ir Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymas Nr. 1B-33/2008; bylai suteiktas numeris 09/06-30/06-01/07-30/08.

Konstitucinis Teismas

nustatė:

I

1. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą. Teismas nutartimi bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu (Nr. 1B-8/2006) ištirti, ar Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (toliau – ir Pensijų įstatymas) 3 straipsnio 2 dalis neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio nuostatomis, kad nuosavybė yra neliečiama, nuosavybės teises saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, 29 straipsnio nuostatomis, kad žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu, 52 straipsnio nuostatomis, kad valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais.

2. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą. Teismas nutartimi bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu (Nr. 1B-29/2006) ištirti, ar Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalis (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio nuostatomis, kad nuosavybė yra neliečiama, nuosavybės teises saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, 52 straipsnio nuostatomis, kad valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais, Konstitucijos preambulėje, pasak pareiškėjo, įtvirtintiems teisingos pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės principams.

3. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą. Teismas nutartimi bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu (Nr. 1B-78/2006) ištirti, ar Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (1994 m. gruodžio 13 d., 2005 m. gegužės 19 d. redakcijos) 3 straipsnio 2 dalis neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio nuostatomis, kad nuosavybė yra neliečiama, nuosavybės teises saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, 29 straipsnio nuostatomis, kad žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu, 52 straipsnio nuostatomis, kad valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais, Konstitucijos preambulėje, pasak pareiškėjo, įtvirtintam teisinės valstybės principui.

4. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas nagrinėjo administracinę bylą. Teismas nutartimi bylos nagrinėjimą sustabdė ir kreipėsi į Konstitucinį Teismą su prašymu (Nr. 1B-33/2008) ištirti, ar Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalis (2007 m. sausio 18 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio 1, 2 dalims, 29 straipsniui, 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „Kiekvienas žmogus gali <...> gauti <...> socialinę apsaugą nedarbo atveju“, 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

II

1. Pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymas (Nr. 1B-8/2006) ištirti, ar Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalis, kurioje nustatyta, kad „pareigūnams ir kariams, dėl pačių kaltės (jei ta kaltė neužtraukia baudžiamosios atsakomybės) pašalintiems iš vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros sistemų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Kalėjimų departamento ar jam pavaldžių įstaigų ir valstybės įmonių, valstybinė pensija skiriama tik tada, kai jie yra išstarnavę 20 ar daugiau metų ir sukakę įstatymų nustatytą išleidimo į atsargą amžių (jei toks amžius nenustatytas, – senatvės pensijos amžių)“, neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio nuostatomis, kad nuosavybė yra neliečiama, nuosavybės teises saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, 29 straipsnio nuostatomis, kad žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu, 52 straipsnio nuostatomis, kad valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas,

socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais, grindžiamas šiais argumentais.

Remiantis *inter alia* Konstitucinio Teismo 1997 m. kovo 12 d., 2002 m. lapkričio 25 d., 2003 m. liepos 4 d. nutarimų doktrininėmis nuostatomis, asmuo, savo darbu sukūręs tam tikras vertybes, tarp jų ir socialinio draudimo lėšas, įgyja teisę į pensiją kaip teisės į nuosavybę formą, todėl pagal Konstitucijos 52 straipsnį valstybės laiduojama teisė į pensiją turi būti ginama kartu su teise į nuosavybę, kuri pagal Konstitucijos 23 straipsnį negali būti atimta (išskyrus atvejus, kai už ją teisingai atlyginama).

Pasak pareiškėjo, remiantis *inter alia* Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d. nutarimų doktrininėmis nuostatomis, Pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalis, kurioje buvo nustatytas diferencijuotas teisinis reguliavimas, taikytas vienodais požymiais pasižyminčioms asmenų grupėms, pažeidė asmenų lygybės ir nediskriminavimo principus, nes nepagrįstai, atsižvelgiant vien į amžiaus požymį, diskriminavo jaunesnius negu 62 metų ir 6 mėnesių amžiaus asmenis bei suvaržė jų teises, kadangi jaunesnis asmuo, nesukakęs nurodyto amžiaus ir pašalintas iš tarnybos dėl savo kaltės, neįgyja teisės į valstybinę pensiją.

Be to, tai, kad asmuo, nesukakęs 62 metų ir 6 mėnesių amžiaus, negauna valstybinės pensijos vien tuo pagrindu, kad dėl paties kaltės buvo pašalintas iš tarnybos, yra tam tikra sankcija, taikoma už tarnybinį nusizengimą, ir reiškia pakartotinį nubaudimą, kadangi pats pašalinimas iš tarnybos yra tarnybinės atsakomybės taikymas. Todėl nepadarus kitokio pobūdžio veikos (pvz., materialinės žalos, dėl kurios būtų galima taikyti ir materialinę atsakomybę), papildomas nubaudimas nepateisinamas Konstitucijos preambulėje išdėstyto teisinės valstybės principo požiūriu.

2. Pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymas (Nr. 1B-29/2006) iširti, ar Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalis (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija), kurioje nustatyta, kad „pensininkams, gaunantiems visišką valstybės išlaikymą, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos nemokamos“, neprieštaruoja Konstitucijos 23 straipsnio nuostatomis, kad nuosavybė yra neliečiama, nuosavybės teises saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, 52 straipsnio nuostatomis, kad valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais, Konstitucijos preambulėje, pasak pareiškėjo, įtvirtintiems teisingos pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės principams, grindžiamas šiais argumentais.

Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalyje (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) įtvirtintu teisiniu reguliavimu iš esmės paneigiama asmens teisė į įgytą nuosavybę, kuri negali būti ribojama, nenurodant būtinybės ją riboti, ir kartu pažeidžiama asmens teisė gauti savo nuosavybės dalį – užtarnautos pensijos išmokas, kuri, pagal Konstitucijos 52 straipsnį įstatymu nustatant tam tikrą pensiją, turi būti užtikrinama įstatyme nustatytas sąlygas atitinkantiems asmenims. Pareiškėjas taip pat pažymėjo, kad Pensijų įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) įtvirtinta nuostata analogiška ginčijamajai.

3. Pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymas (Nr. 1B-78/2006) iširti, ar Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (1994 m. gruodžio 13 d., 2005 m. gegužės 19 d. redakcijos) 3 straipsnio 2 dalis neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio nuostatomis, kad nuosavybė yra neliečiama, nuosavybės teises saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, 29 straipsnio nuostatomis, kad žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu, 52 straipsnio nuostatomis, kad valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais, Konstitucijos preambulėje, pasak pareiškėjo, įtvirtintam teisinės valstybės principui, grindžiamas iš esmės tais pačiais argumentais, kaip ir prašymas Nr. 1B-8/2006.

4. Pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymas (Nr. 1B-33/2008) iširti, ar Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalis (2007 m. sausio 18 d. redakcija), kurioje nustatyta, kad „muitinės pareigūnams, muitinės sistemoje dirbusiems muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikusiems operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skiriamos tik įgijusiems teisę į šią pensiją po Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. X-1027 įsigaliojimo“, neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio 1, 2 dalims, 29 straipsniui, 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „Kiekvienas žmogus gali <...> gauti <...> socialinę apsaugą nedarbo atveju“, 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui, grindžiamas šiais argumentais.

Pagal Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalyje (2007 m. sausio 18 d. redakcija) įtvirtintą teisinį reguliavimą muitinės pareigūnai iš esmės diferencijuojami pagal vienintelį kriterijų – Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių

pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo įsigaliojimo datą (2007 m. sausio 19 d.). Toks kriterijus – įstatymo įsigaliojimo data – nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumas, kad toks nevienodas muitinės pareigūnų traktavimas būtų objektyviai pateisinamas.

Dėl tokio muitinės pareigūnų diferencijavimo jiems nėra skiriama pareigūnų ir karių valstybinė pensija, nėra laiduojama socialinė apsauga nedarbo atveju, kartu yra pažeidžiamos jų nuosavybės teisės, taip pat konstitucinis teisinės valstybės principas, kuris, be kitų reikalavimų, suponuoja ir tai, kad turi būti užtikrintos žmogaus teisės ir laisvės, taigi ir įgyta žmogaus teisė gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją.

III

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gauti suinteresuoto asmens – Seimo atstovų Seimo narių J. Čekuolio, A. Syso, V. Blinkevičiūtės rašytiniai paaiškinimai, kuriuose teigiama, kad ginčijamas teisinis reguliavimas neprieštarauja Konstitucijos 23, 29 straipsniams, 48 straipsnio 1 daliai, 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

1. Suinteresuoto asmens – Seimo atstovo Seimo nario J. Čekuolio rašytiniuose paaiškinimuose dėl pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymų Nr. 1B-08/2006 ir 1B-78/2006 teigiama, kad pareigūnų ir karių valstybinė pensija gali būti laikoma jų nuosavybe tik tada, kai valstybinė pensija įstatymų nustatyta tvarka yra paskirta ir mokama. Įstatymų leidėjas turi teisę nustatyti sąlygas, kurioms esant valstybinė pensija yra skiriama, taip pat atvejus, kai ši pensija nėra skiriama ir mokama, o šios nuostatos negali būti laikomos nuosavybės teisės pažeidimu. Taip pat, J. Čekuolio nuomone, diskriminacija ar privilegija nelaikytinas toks teisinis reguliavimas, kuris taikomas tam tikroms vienodais požymiais pasižyminčioms asmenų grupėms, jeigu taip yra siekiama pozityvių, reikšmingų tikslų. Šiuo atveju specialūs reikalavimai ir tam tikros sąlygos yra susiję būtent su tam tikrų reguliuojamų santykių ypatumais. Be to, pasak J. Čekuolio, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos yra mokamos iš valstybės biudžeto, jos neturi jokių valstybinio socialinio draudimo požymių ir nėra susijusios su valstybinėmis socialinio draudimo įmokomis, todėl įstatymų leidėjas gali nustatyti papildomas sąlygas, kurias atitinkantis asmuo gali įgyti teisę į papildomą pensiją.

2. Suinteresuoto asmens – Seimo atstovo Seimo nario A. Syso rašytiniuose paaiškinimuose dėl pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymo Nr. 1B-29/2006 išdėstyta pozicija iš esmės grindžiama tais pačiais argumentais. A. Sysas nurodo, kad pareigūnų ir karių valstybinės pensijos yra skiriamos papildomai, kartu su visiems gyventojams nustatytais vienodomis socialinio draudimo garantijomis, ir yra mokamos iš valstybės biudžeto lėšų. Pareigūnų ir karių valstybinė pensija yra skiriama ir mokama tik įstatyme nustatytais atvejais, esant visoms būtinoms sąlygoms ją gauti, priešingu atveju tokia pensija neskiriama, o paskirtoji nemokama. A.

Syso nuomone, jei asmeniui, visiškai išlaikomam valstybės, būtų mokama pareigūnų ir karių valstybinė pensija, būtų iškreipta pačios pensijos esmė ir tikslas.

3. Suinteresuoto asmens – Seimo atstovo Seimo nario A. Syso rašytiniuose paaiškinimuose dėl pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymo Nr. 1B-33/2008 išdėstyta pozicija grindžiama Konstitucinio Teismo 2002 m. balandžio 23 d. nutarimo doktrininėmis nuostatomis, kad Konstitucijai neprieštaravo toks teisinis reguliavimas, pagal kurį pareigūnų ir karių valstybinės pensijos už tarnybą dydis priklausė nuo to, kada asmuo išėjo į pensiją (iki ar po įstatymo įsigaliojimo). Šiuo teisiniu reguliavimu nėra pažeidžiamas asmenų lygiateisiškumo principas, nes, nustatydamas tokį teisinį reguliavimą, įstatymų leidėjas atsižvelgė į pasikeitusias socialines, teisines, ekonomines ir kitas sąlygas. Todėl, pasak A. Syso, prieštaravimo nėra ir ginčijamoje Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalies nuostatoje.

4. Suinteresuoto asmens – Seimo atstovės Seimo narės V. Blinkevičiūtės rašytiniuose paaiškinimuose teigiama, kad įstatymų leidėjas, nustatydamas asmens teisę į papildomą valstybinę pensiją, ne tik į socialinę senatvės pensiją, turi teisę nustatyti ir šios pensijos skyrimo sąlygas, t. y. iš asmens, siekiančio gauti šią pensiją, reikalauti nepriekaištingos tarnybos. Jeigu tarnybai nustatytų reikalavimų nesilaikoma, įstatymų leidėjas turi teisę nustatyti arba papildomas sąlygas valstybinei pensijai skirti, arba kad valstybinė pensija neskiriama. Pareigūno pašalinimo iš tarnybos dėl paties kaltės atveju pensija nėra atimama, tik yra nustatyta tokia sąlyga: pensija skiriama sulaukus atitinkamo amžiaus, nes įstatymų leidėjas nenorėjo palikti be papildomo pensinio aprūpinimo pakankamai ilgai tarnavusius ir nesunkai nusižengusius (kai nusižengimas neužtraukia baudžiamosios atsakomybės) pareigūnus ir karius, todėl susiejo valstybinių pensijų skyrimo sąlygas su jų nedarbingu amžiumi, kai jiems daugiausia reikės valstybės paramos. Jei į pareigūno pašalinimo iš tarnybos aplinkybes nebūtų atsižvelgta, šių asmenų padėtis būtų tokia pat, kaip ir įstatymų besilaikančių pareigūnų ir karių.

V. Blinkevičiūtės manymu, pensijos gaunantiems visišką valstybės išlaikymą pareigūnams nemokamos teisėtai, nes valstybinės pensijos mokamos iš valstybės biudžeto lėšų ir laikytinos papildoma socialine garantija. Iš to paties biudžeto išlaikomi nuteistieji laisvės atėmimo bausme, nes jų maistas, apranga ir nakvynė finansuojami iš valstybės biudžeto lėšų.

V. Blinkevičiūtė taip pat teigia, kad iki Seimo 2007 m. sausio 18 d. priimto Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo (Nr. X-1027) įsigaliojimo (2007 m. sausio 19 d.) mutinės sistemoje dirbę pareigūnai neturėjo teisės į valstybinę pensiją, todėl išėjusiems iš tarnybos iki šio įstatymo įsigaliojimo pareigūnams ši pensija nėra skiriama.

IV

Rengiant bylą Konstitucinio Teismo posėdžiui buvo gauti Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro R. Čiupailos, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valstybės sekretoriaus R. Kairelio rašytiniai paaiškinimai.

V

Konstitucinio Teismo posėdyje suinteresuoto asmens – Seimo atstovai Seimo nariai V. Blinkevičiūtė ir A. Sysas iš esmės pakartojo rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytus argumentus.

Konstitucinis Teismas

konstatuoja:**I**

1. Seimas 1994 m. gruodžio 22 d. priėmė Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymą, kuris pagal jo 16 straipsnio 1 dalį įsigaliojo 1995 m. sausio 1 d.

Seimas 1994 m. gruodžio 13 d. priėmė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos ir prokuratūros pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymą, kuris įsigaliojo 1995 m. sausio 1 d. Šiuo įstatymu buvo nustatyti asmenys, turintys teisę gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją, šios pensijos skyrimo ir mokėjimo pagrindai, sąlygos, dydžiai. Keičiant ir (arba) papildant šį įstatymą pareigūnų, turinčių teisę gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją, ratas buvo nuolat plečiamas, o kai kuriais atvejais kartu buvo keičiamas ir įstatymo pavadinimas: *inter alia* Seimo 2000 m. gegužės 2 d. priimto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos ir prokuratūros pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12, 16 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymo, įsigaliojusio 2000 m. birželio 1 d., 1 straipsniu įstatymas pavadintas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos ir prokuratūros pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymu, o asmenų, turinčių teisę gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją, ratas buvo praplėstas įtraukiant Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnus; Seimo 2000 m. liepos 13 d. priimto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos ir prokuratūros pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12, 16 straipsnių papildymo ir pakeitimo įstatymo, įsigaliojusio 2000 m. rugsėjo 1 d., 1 straipsniu minėtas įstatymas pavadintas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymu, o asmenų, turinčių teisę gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją, ratas buvo praplėstas įtraukiant Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnus.

2. Seimo 2005 m. gegužės 19 d. priimto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pakeitimo įstatymo, įsigaliojusio 2005 m. liepos 1 d., 1 straipsniu Pensijų įstatymas buvo pakeistas ir išdėstytas nauja redakcija.

Seimo 2007 m. sausio 18 d. priimtu Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadavimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo, įsigaliojusio 2007 m. sausio 19 d., 1 straipsniu Pensijų įstatymas (2005 m. gegužės 19 d. redakcija su vėlesniais pakeitimais ir papildymais) pavadintas Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymu.

Pagal šį įstatymą teisę gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją, be Vidaus reikalų ministerijos, policijos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos ir kitų vidaus reikalų įstaigų pareigūnų, vidaus tarnybos dalinių karininkų, liktinės tarnybos puskarininkų ir kareivių, Specialiųjų tyrimų tarnybos pareigūnų, profesinės karo tarnybos karių, Valstybės saugumo departamento sistemos pareigūnų, prokuratūros pareigūnų, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų, įgijo ir pareigūnai, muitinės sistemoje dirbę muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikę operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą.

3. Pensijų įstatyme ir Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatyme nurodytiems pareigūnams ir kariams, išėjusiems iš tarnybos, pareigūnų ir karių valstybinė pensija skiriama, jeigu jie atitinka šiuose įstatymuose nustatytas sąlygas: asmuo yra arba išstarnavęs įstatyme nurodytose tarnybose tam tikrą skaičių metų, arba yra išstarnavęs tose tarnybose tam tikrą skaičių metų ir sukakęs senatvės pensijos amžių, arba yra pripažintas invalidu dėl priežasčių, susijusių su tarnyba, arba yra atleistas iš tarnybos dėl sveikatos ir išstarnavęs tam tikrą skaičių metų ir kt.

Pareigūnai ir kariai, kurie įgyja teisę į pareigūnų ir karių valstybinę pensiją, nepraranda teisės į kitas valstybines pensijas, jei įstatymuose nenumatoma kitaip. Pagal šiuo metu galiojančią teisinį reguliavimą minėti pareigūnai ir kariai gauna ir valstybinę socialinio draudimo pensiją, kai atitinka sąlygas šiai pensijai gauti. Pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimas ir mokėjimas nėra siejamas nei su socialinio draudimo, nei su jokiais kitomis specialiomis įmokomis.

4. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas prašo iširti, ar Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalis neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio nuostatoms, kad nuosavybė yra neliečiama, nuosavybės teisės saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, 29 straipsnio nuostatoms, kad

žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu, 52 straipsnio nuostatomis, kad valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais (prašymas Nr. 1B-8/2006).

Pareiškėjas nenurodė Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies redakcijos, kurios atitiktų Konstitucijai jis ginčija, tačiau iš prašymo argumentų ir bylos medžiagos matyti, kad pareiškėjas prašo iširti šio įstatymo 3 straipsnio 2 dalies (2000 m. liepos 13 d. redakcija) atitiktų Konstitucijai.

5. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas prašo iširti, ar Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (1994 m. gruodžio 13 d., 2005 m. gegužės 19 d. redakcijos) 3 straipsnio 2 dalis neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio nuostatomis, kad nuosavybė yra neliečiama, nuosavybės teisės saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, 29 straipsnio nuostatomis, kad žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu, 52 straipsnio nuostatomis, kad valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais, Konstitucijos preambulėje, pasak pareiškėjo, įtvirtintam teisinės valstybės principui (prašymas Nr. 1B-78/2006).

Šiame prašyme pareiškėjas nurodė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos ir prokuratūros pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 1994 m. gruodžio 13 d. ir Pensijų įstatymo 2005 m. gegužės 19 d. redakcijas, tačiau iš prašymo argumentų matyti, kad pareiškėjas prašo iširti tik Pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 3 straipsnio 2 dalies atitiktų Konstitucijai.

6. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas prašo iširti, ar Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalis (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio nuostatomis, kad nuosavybė yra neliečiama, nuosavybės teisės saugo įstatymai ir nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, Konstitucijos 52 straipsnio nuostatomis, kad valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir

kitais įstatymų numatytais atvejais, Konstitucijos preambulėje, pasak pareiškėjo, įtvirtintiems teisingos pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės principams (prašymas Nr. 1B-29/2006)

Nors pareiškėjas prašo ištirti Pensijų įstatymo (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) 11 straipsnio 5 dalies atitiktį Konstitucijai, iš pareiškėjo prašyme pateiktų argumentų matyti, kad jis ginčija ir Pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcijos) 11 straipsnio 3 dalies atitiktį Konstitucijai.

7. Pažymėtina, kad pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas prašymuose Nr. 1B-29/2006 ir 1B-78/2006 prašo ištirti ginčijamų įstatymų nuostatų atitiktį *inter alia* konstituciniam teisinės valstybės principui, įtvirtintam, pasak pareiškėjo, Konstitucijos preambulėje. Konstitucinis Teismas savo aktuose ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinio teisinės valstybės principo negalima aiškinti kaip įtvirtinto tik Konstitucijos preambulėje, tapatinti tik su Konstitucijos preambulėje skelbiamu atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekiu; teisės aktų (jų dalių) atitiktis Konstitucijos preambulėje skelbiamam atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekiui tyrimas suponuoja jų atitiktis konstituciniam teisinės valstybės principui tyrimą.

8. Taigi iš pareiškėjo – Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymų matyti, kad pareiškėjas prašo ištirti:

– Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies (2000 m. liepos 13 d. redakcija) ir Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 3 straipsnio 2 dalies atitiktį Konstitucijos 23, 29, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui;

– Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalies (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) ir Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 11 straipsnio 3 dalies atitiktį Konstitucijos 23, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui;

– Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalies (2007 m. sausio 18 d. redakcija) atitiktį Konstitucijos 23 straipsnio 1, 2 dalims, 29 straipsniui, 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „Kiekvienas žmogus gali <...> gauti <...> socialinę apsaugą nedarbo atveju“, 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

II

1. Konstitucijos 52 straipsnyje nustatyta: „Valstybė laiduoja piliečių teisę gauti senatvės ir invalidumo pensijas, socialinę paramą nedarbo, ligos, našlystės, maitintojo netekimo ir kitais įstatymų numatytais atvejais.“

2. Konstitucinis Teismas savo jurisprudencijoje yra suformulavęs plačią oficialiąją konstitucinę pensinio aprūpinimo doktriną.

3. Pagal Konstituciją pensinio aprūpinimo pagrindai, asmenys, kuriems skiriamos ir mokamos pensijos, pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygos, taip pat pensijų dydžiai nustatomi tik įstatymu. Įstatymų leidėjas, priimdamas įstatymus dėl pensinio aprūpinimo, yra saistomas Konstitucijos normų ir principų (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimai). Asmens konstitucinė teisė gauti pensiją yra viena svarbiausių asmens socialinių teisių. Iš Konstitucijos 52 straipsnio (aiškinamo kitų Konstitucijos nuostatų kontekste) įstatymų leidėjui kyla tam tikri reikalavimai, kurių nepaisymas gali lemti, kad atitinkamas teisinis reguliavimas gali būti pripažintas prieštaraujančiu Konstitucijai (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimas).

3.1. Senatvės ir invalidumo pensijos yra Konstitucijos 52 straipsnyje *expressis verbis* nurodytos pensijų rūšys. Tačiau pagal Konstituciją įstatymu gali būti nustatytos ir kitokios, ne tik Konstitucijos 52 straipsnyje *expressis verbis* nurodytos, pensijos ar socialinė parama (Konstitucinio Teismo 2002 m. balandžio 23 d., 2002 m. lapkričio 25 d., 2003 m. liepos 4 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimai).

3.2. Konstitucijos 52 straipsnyje tiesiogiai neįvardytos pensijos yra nustatytos Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatyme (Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos, nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos, mokslininkų valstybinės pensijos, teisėjų valstybinės pensijos). Vienos valstybinės pensijos skiriamos ir mokamos už ypatingus nuopelnus Lietuvai (pvz., Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinės pensijos), kitų valstybinių pensijų skyrimas ir mokėjimas yra siejamas su atitinkama tarnyba (pvz., tarnyba vidaus reikalų, prokuratūros sistemose ir kt.) arba darbu (pvz., moksliniu darbu), dar kitos valstybinės pensijos yra kompensacinio pobūdžio ir mokamos asmenims, kurie yra pripažįstami nukentėjusiais asmenimis (pvz., asmenims, tapusiems invalidais dėl 1991 m. sausio 11–13 d. vykdytos agresijos ir po to buvusių įvykių, pasipriešinimo 1940–1990 m. okupacijoms (rezistencijos) dalyviams ir t. t.). Įstatymų leidėjas, nustatydamas, kokiems asmenims skiriama ir mokama pareigūnų ir karių valstybinė pensija, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo ir mokėjimo pagrindus bei sąlygas, taip pat šios pensijos dydžius, yra saistomas konstitucinio socialinės darnos imperatyvo, teisingumo, protingumo

ir proporcingumo principų (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d. nutarimai).

3.3. Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, jog konstitucinio valstybės tarnybos instituto ypatumai lemia *inter alia* tai, kad įstatymų leidėjas turi konstitucinius įgaliojimus įstatymu nustatyti pensijas ir (arba) socialinės paramos rūšis, skiriamas tik valstybės tarnautojams ar atskiroms valstybės tarnautojų grupėms, kurių išskyrimas yra objektyviai pateisinamas; įstatymu gali būti nustatytos pensijos už tarnybą Lietuvos valstybei (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Pabrėžtina, kad valstybinės pensijos skyrimas ir mokėjimas neturi tapti privilegija, nes Konstitucija nesaugo ir negina tokių asmens įgytų teisių, kurios savo turiniu yra privilegijos; privilegijų gynimas ir apsauga reikštų, kad yra pažeidžiami konstituciniai asmenų lygiateisiškumo, teisingumo principai, Konstitucijoje įtvirtintas darnios visuomenės imperatyvas, taigi ir konstitucinis teisinės valstybės principas (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Jeigu įstatymų leidėjas, įstatyme nustatydamas tokio pensinio aprūpinimo pagrindus, asmenis, kuriems skiriamos ir mokamos šios pensijos, pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygas, taip pat pensijų dydžius, nepaisytų Konstitucijos (pvz., valstybines pensijas skirtų asmenims, kuriems tokios pensijos negali būti skiriamos, nustatytų nepagrįstai didelius ar mažus tokių pensijų dydžius arba nustatytų nepagrįstas tokių pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygas), toks pensinis aprūpinimas pagal Konstituciją negalėtų būti ginamas. Pavyzdžiui, nustatant pareigūnų ir karių valstybinę pensiją už tarnybą negalima įtvirtinti tokio teisinio reguliavimo, pagal kurį asmuo į pensiją išeitų nepagrįstai anksti arba tokiai pensijai gauti būtų nustatytas nepagrįstai trumpas tarnybos ar darbo stažas, arba nustatant skiriamos pensijos dydį nebūtų atsižvelgiama į pareigūno ar kario darbo užmokesčio dydį arba kitaip būtų pažeidžiami teisingumo, protingumo ir proporcingumo principai; neatsižvelgus į pareigūnų ir karių tarnybos specifiką, konkrečių pareigų pobūdį bei kitas reikšmingas aplinkybes, tokios pensijos skyrimas ir mokėjimas taptų privilegija ir toks pensinis aprūpinimas pagal Konstituciją negalėtų būti laiduojamas (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimai).

3.4. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad Konstitucijos 52 straipsnio nuostata „valstybė laiduoja“ *inter alia* reiškia, kad įstatymu nustačius tam tikrą pensinį aprūpinimą valstybei kyla pareiga jį garantuoti nurodytiems asmenims tokiais pagrindais bei dydžiais, kurie nustatyti įstatyme, o asmenys, atitinkantys įstatyme nustatytas sąlygas, turi teisę reikalauti, kad valstybė jiems skirtų šią pensiją ir ją mokėtų. Taigi minėta Konstitucijos 52 straipsnio nuostata suponuoja įstatymų leidėjo pareigą, įstatymu nustatant tam tikrą pensiją, įtvirtinti tokį teisinį reguliavimą, kuris užtikrintų šios pensijos mokėjimą asmenims, atitinkantiems įstatyme nustatytas sąlygas

(Konstitucinio Teismo 2002 m. balandžio 23 d., 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai).

Valstybė, nustatydamą tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį asmenys, atitinkantys įstatymo nustatytas sąlygas (išėjimas iš tarnybos, tarnybos stažas, amžius ir kt.), įgyja teisę į tam tikrą įstatyme nustatytą pensiją už tarnybą, kartu prisiima įsipareigojimą tokią pensiją paskirti ir ją mokėti. Asmeniui, atitinkančiam įstatyme nustatytas sąlygas, priklauso teisė reikalauti, kad valstybė vykdytų įstatymu prisiimtą įsipareigojimą ir mokėtų nustatyto dydžio išmokas (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai). Konstitucinio Teismo 2000 m. vasario 10 d. nutarime konstatuota, kad jei įstatymu nustatyta kita, Konstitucijos 52 straipsnyje tiesiogiai neįvardyta, pensija, pagal Konstituciją ji turi būti garantuota nurodytiems asmenims tokiais pagrindais bei dydžiais, kurie nustatyti įstatyme. Tačiau pabrėžtina ir tai, kad įstatymų leidėjas, nustatydamas tokią pensiją, yra saistomas Konstitucijos (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas).

Taigi valstybei tenka pareiga vykdyti tuos turtinio pobūdžio įsipareigojimus, kuriuos ji prisiėmė įstatymu nustatydamą tokį reguliavimą, pagal kurį asmuo, atitinkantis įstatyme nustatytas sąlygas, įgyja teisę į tam tikrą pensiją (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 3 d. nutarimas), *inter alia* į pareigūnų ir karių valstybinę pensiją (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas). Asmeniui, atitinkančiam šias sąlygas, priklauso teisė reikalauti, kad valstybė vykdytų šį turtinio pobūdžio įsipareigojimą (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas).

3.5. Įstatymais nustatčius pensijų rūšis, asmenis, turinčius teisę į pensiją, pensijų skyrimo ir mokėjimo pagrindus, sąlygas, pensijų dydžius, valstybei kyla pareiga pensinio aprūpinimo santykiuose laikytis teisėtų lūkesčių apsaugos ir teisinio tikrumo konstitucinių principų (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas). Kai Konstitucijai neprieštaraujančiu įstatymu nustatyta pensija yra paskirta ir mokama, ši asmens įgyta teisė ir teisėtas lūkestis yra sietini ir su šio asmens nuosavybės teisių apsauga (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimai).

4. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad Konstitucijos 52 straipsnis, kuriame yra nustatyti pensinio aprūpinimo ir socialinės paramos pagrindai, aiškintinas neatsiejamai nuo Konstitucijos 23 straipsnio, kuriame ginama asmens teisė į nuosavybę.

Pagal Konstitucijos 23 straipsnį asmenys, kuriems pareigūnų ir karių valstybinė pensija buvo paskirta ir mokama, turi teisę reikalauti, kad jiems tokio dydžio išmokos, kokios buvo paskirtos ir mokamos, būtų mokamos ir toliau (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d. nutarimai).

Pažymėtina, jog nuosavybės teisių konstitucinė apsauga reiškia iš Konstitucijos bei Konstitucijai neprieštaraujančių įstatymų kylančios teisės reikalauti, kad būtų įvykdyti turtinio

pobūdžio įsipareigojimais asmeniui, apsaugą. Šiuo atveju teisė reikalauti mokėti pagal Konstitucijoje ir jai neprieštaraujančiuose įstatymuose nustatytas pensinio aprūpinimo išmokas kyla iš Konstitucijos 52 straipsnio, o pagal Konstitucijos 23 straipsnį yra ginami šios teisės turtiniai aspektai (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimai). Nurodyta aplinkybė kaip tik ir lemia šios įgytos teisės gynybos remiantis Konstitucijos 23 straipsniu specifiką. Ši specifika *inter alia* reiškia, kad, iškilus įgytos teisės gynybos pagal Konstitucijos 23 straipsnį klausimui, pirmiausia reikia nustatyti, ar reikalavimas mokėti pensiją yra grindžiamas Konstitucijos 52 straipsniu ir (ar) kitomis Konstitucijos nuostatomis (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas).

Kartu pažymėtina, kad valstybėje gali susidaryti tokia ypatinga situacija (ekonominė krizė, gaivalinė nelaimė ir kt.), kai objektyviai trūksta lėšų, būtinų pensijoms mokėti. Tokiais išimtiniais atvejais pensijų santykių teisinis reguliavimas gali būti koreguojamas, taip pat ir mažinant paskirtas bei mokamas pensijas tokiu mastu, koku būtina užtikrinti gyvybiškai svarbius visuomenės interesus, apsaugoti kitas konstitucines vertybes. Sumažintos pensijos gali būti mokamos tik laikinai, t. y. tik tol, kol valstybėje yra susidariusi ypatinga situacija (Konstitucinio Teismo 2002 m. balandžio 23 d., 2002 m. lapkričio 25 d., 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d. nutarimai). Pažymėtina, kad net ir tokiais išimtiniais atvejais pensijos negali būti mažinamos pažeidžiant Konstitucijoje įtvirtintą asmens ir visuomenės interesų pusiausvyrą; toks pensijų mažinimas turi atitikti konstitucinį proporcingumo principą (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d. nutarimai).

5. Pažymėtina, kad valstybinės pensijos savo prigimtimi ir pobūdžiu skiriasi nuo valstybinio socialinio draudimo senatvės pensijos, taip pat nuo kitų valstybinio socialinio draudimo pensijų. Valstybinės pensijos yra skiriamos asmenims už atliktą tarnybą ar nuopelnus Lietuvos valstybei, taip pat kaip kompensacija įstatyme nurodytiems nukentėjusiesiems asmenims, ir yra mokamos iš valstybės biudžeto (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 3 d., 2003 m. liepos 4 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimai). Pareigūnų ir karių valstybinės pensijos paskirtis yra *inter alia* atlyginti už sudėtingą, atsakingą, dažnai rizikingą ir pavojingą asmens tarnybą valstybei. Tokie valstybinių pensijų ypatumai leidžia įstatymų leidėjui, atsižvelgiant į visas reikšmingas aplinkybes ir paisant Konstitucijos normų bei principų, nustatyti atitinkamas šios pensijos skyrimo sąlygas. Šių pensijų gavimas siejamas ne su nustatyto dydžio pensijų socialinio draudimo įmokomis, o su atitinkamu asmens statusu (tarnyba, nuopelnais ar kitomis aplinkybėmis, nuo kurių priklauso valstybinės pensijos skyrimas).

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad dėl valstybės tarnybos lojalumo Lietuvos valstybei konstitucinio imperatyvo valstybės tarnybai yra keliami ypatingi reikalavimai (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2007 m. rugpjūčio 13 d. nutarimai). Pareigūnų ir

karių, kuriems pagal Pensijų įstatymą yra skiriama pareigūnų ir karių valstybinė pensija, statusas lemia ir tam tikrus didesnius, palyginti su kitais valstybės tarnautojais, įsipareigojimus valstybei bei griežtesnę jų atsakomybę. Pareigūnai ir kariai privalo savo tarnybą atlikti nepriekaištingai, nepiktnaudžiauti jiems įstatymuose nustatytais įgaliojimais, savo elgesiu nežeminti pareigūno ar kario vardo, garbės ir orumo tarnyboje ar ne jos metu.

6. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, jog pareigūnų ir karių statuso bei jiems skiriamos pensijos ypatumai suponuoja tai, kad įstatymų leidėjas gali nustatyti tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį pareigūnams ir kariams, atleistiems iš tarnybos dėl to, kad jie pažeidė jų tarnybai keliamus reikalavimus, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimas siejamas su papildomomis pensijos skyrimo ir mokėjimo sąlygomis. Įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į valstybės tarnybos specifiką, taip pat gali nustatyti, kad pareigūnams, *inter alia* šiurkščiai pažeidusiems Konstituciją ar įstatymus, sulaužiusiems priesaiką, padariusiems tyčinį nusikaltimą, pareigūnų ir karių valstybinė pensija neskiriama.

Įstatyme, paisant Konstitucijos, galima nustatyti ir atvejus, kai paskirtoji valstybinė pensija nebemokama (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 22 d. nutarimas). Šioje konstitucinės justicijos byloje pažymėtina, kad įstatyme, paisydamas Konstitucijos, įstatymų leidėjas gali nustatyti ir atvejus, kada paskirtoji pareigūnų ir karių valstybinė pensija nebemokama.

Ši įstatymų leidėjo diskrecija nėra absoliuti, įstatymų leidėjas yra saistomas iš Konstitucijos kylančių imperatyvų, *inter alia* iš jos kylančių konstitucinio socialinės darnos imperatyvo, teisingumo, protingumo, proporcingumo, teisinio aiškumo principų.

7. Konstitucija – vientisas aktas (Konstitucijos 6 straipsnio 1 dalis). Konstitucijos principai ir normos sudaro darnią sistemą. Nė vienos Konstitucijos nuostatos negalima aiškinti taip, kad būtų iškreiptas arba paneigtas kurios nors kitos konstitucinės nuostatos turinys, nes taip būtų iškreipta viso konstitucinio reguliavimo esmė, pažeista Konstitucijoje įtvirtinta vertybių pusiausvyra.

Taigi Konstitucijos 52 straipsnio nuostatos taip pat aiškintinos atsižvelgiant ir į kitas Konstitucijos nuostatas, *inter alia* į Konstitucijos 29 straipsnio, 48 straipsnio 1 dalies nuostatas, konstitucinį teisinės valstybės principą.

8. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog konstitucinis teisinės valstybės principas *inter alia* reiškia, kad turi būti užtikrintos žmogaus teisės ir laisvės, kad visos valstybės valdžią įgyvendinančios ir kitos valstybės institucijos turi veikti remdamosi teise ir paklusdamos teisei, kad Konstitucija turi aukščiausią teisinę galią ir kad įstatymai bei kiti teisės aktai turi atitikti Konstituciją.

8.1. Neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas. Šie principai *inter alia* suponuoja tai, kad valstybė privalo vykdyti prisiimtus įsipareigojimus asmeniui. Neužtikrinus asmens teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio

tikrumo ir teisinio saugumo, nebūtų užtikrintas asmens pasitikėjimas valstybe ir teise (Konstitucinio Teismo 2000 m. vasario 23 d., 2001 m. liepos 12 d., 2002 m. lapkričio 25 d., 2003 m. sausio 24 d., 2003 m. kovo 4 d. nutarimai).

8.2. Vienas esminių konstitucinio teisinės valstybės principo elementų – teisinio saugumo principas, kuris reiškia, kad valstybė turi pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti teisinių santykių subjektų teises, taip pat įgytas teises, gerbti teisėtus lūkesčius (Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d., 2002 m. lapkričio 5 d., 2003 m. kovo 4 d., 2003 m. kovo 17 d. nutarimai).

8.3. Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad vienas iš teisėtų lūkesčių principo elementų yra teisių, įgytų pagal Konstituciją, Konstitucijai neprieštaraujančius įstatymus ir kitus teisės aktus, apsauga. Pažymėtina, kad pagal Konstituciją santykiuose su valstybe yra saugomi ir ginami tik tie asmens lūkesčiai, kurie kyla iš pačios Konstitucijos ar įstatymų bei kitų teisės aktų, neprieštaraujančių Konstitucijai. Tik tokie asmens lūkesčiai santykiuose su valstybe laikomi teisėtais (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai). Pažymėtina ir tai, kad konstitucinių vertybių pusiausvyros imperatyvas, konstituciniai teisinio tikrumo ir teisinio saugumo reikalavimai, Konstitucijoje įtvirtinta įgytų teisių apsauga bei teisės aktų konstitucingumo ir teisėtumo prezumpcija lemia *inter alia* tai, kad Konstitucija apskritai neužkerta kelio tam tikrais ypatingais atvejais saugoti bei ginti ir tokias asmens įgytas teises, kylančias iš teisės aktų, vėliau pripažintų prieštaraujančiais Konstitucijai (poįstatyminių aktų – prieštaraujančiais Konstitucijai ir (arba) įstatymams), kurių neapgynus ir neapsaugojus šis asmuo, kiti asmenys, visuomenė arba valstybė patirtų didesnę žalą, negu toji, kurią šis asmuo, kiti asmenys, visuomenė arba valstybė patirtų, jeigu minėtos teisės būtų visiškai arba iš dalies apsaugotos ir apgintos (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas).

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs ir tai, kad asmenys, kurie pagal įstatymą įgijo tam tikras teises, turi teisę pagrįstai tikėtis, kad šios teisės nustatyta laiką bus išlaikytos ir įgyvendinamos. Nagrinėjamos bylos kontekste pažymėtina, kad asmuo, atitinkantis įstatyme nustatytas sąlygas, įgyja teisę į įstatymu nustatytą pensiją. Toks asmuo gali pagrįstai tikėtis, kad ši jo teisė bus valstybės saugoma ir ginama. Jau buvo minėta, kad kai Konstitucijai neprieštaraujančiu įstatymu nustatyta pensija yra paskirta ir mokama, ši asmens įgyta teisė ir teisėtus lūkesčius yra sietini ir su šio asmens nuosavybės teisių apsauga (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2007 m. spalio 22 d. nutarimai).

8.4. Kartu pažymėtina, kad konstitucinė įgytų teisių ir teisėtų lūkesčių apsauga nereiškia, jog įstatymu nustatyta pensinio aprūpinimo sistema negali būti pertvarkoma. Pertvarkant šią sistemą kiekvienu atveju privalu paisyti Konstitucijos. Pensijų sistema gali būti pertvarkoma tik įstatymu, tik laiduojant Konstitucijoje numatytas senatvės ir invalidumo pensijas, taip pat paisant valstybės

prisiimtų Konstitucijai neprieštaraujančių įsipareigojimų mokėti atitinkamas pinigines išmokas asmenims, atitinkantiems įstatymo nustatytus reikalavimus. Jeigu pertvarkant pensijų sistemą neliktų įstatymais nustatytų, Konstitucijos 52 straipsnyje tiesiogiai nenurodytų pensijų arba šių pensijų teisinis reguliavimas būtų iš esmės pakeistas, įstatymų leidėjas privalėtų nustatyti teisingą susidariusių praradimų kompensavimo mechanizmą asmenims, kuriems tokia pensija buvo paskirta ir mokama. Pažymėtina ir tai, kad įstatymų leidėjas, pertvarkydamas pensijų sistemą taip, kad pakeičiami pensinio aprūpinimo pagrindai, asmenys, kuriems skiriama ir mokama pensija, pensijos skyrimo ir mokėjimo sąlygos, pensinio aprūpinimo dydžiai, privalo numatyti pakankamą pereinamąjį laikotarpį, per kurį asmenys, dirbantys tam tikrą darbą ar atliekantys tam tikrą tarnybą, suteikiančią teisę į tam tikrą pensiją pagal ankstesnį reguliavimą, galėtų pasirengti tokiems pasikeitimams (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas).

8.5. Vienas esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų yra teisinis tikrumas ir teisinis aiškumas. Konstitucinis Teismas yra ne kartą konstatavęs, kad konstitucinis teisinės valstybės principas suponuoja įvairius reikalavimus įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams, *inter alia* tai, kad teisės aktuose nustatyti reikalavimai turi būti grindžiami bendro pobūdžio nuostatomis (teisės normomis ir principais), kurias įmanoma taikyti visiems numatytiems atitinkamų teisinių santykių subjektams; diferencijuotas teisinis reguliavimas turi būti grindžiamas tik atitinkamais teisės aktais reguliuojamų visuomeninių santykių subjektų padėties objektyviais skirtumais; įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti aiškus, suprantamas, neprieštaringas, teisės aktų formuluotės turi būti tikslios, turi būti užtikrinama teisės sistemos nuoseklumas ir vidinė darna, teisės aktuose neturi būti nuostatų, vienu metu skirtingai reguliuojančių tuos pačius visuomeninius santykius; nustatant teisinius apribojimus privalu paisyti protingumo reikalavimo, taip pat proporcingumo principo, pagal kurį nustatytos teisinės priemonės turi būti būtinos demokratinėje visuomenėje ir tinkamos siekiamiems teisėtiems bei visuotinai svarbiems tikslams (tarp tikslų ir priemonių turi būti pusiausvyra), jos neturi varžyti asmens teisių labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti; teisiškai reguliuojant visuomeninius santykius privalu paisyti prigimtinio teisingumo reikalavimų, apimančių *inter alia* būtinumą užtikrinti asmenų lygybę įstatymui, teismui ir valstybės institucijoms ar pareigūnams, ir kt.

Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad įstatymų leidėjas, reguliuodamas santykius, susijusius su pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimu, turi vartoti tokias formuluotes, kurios būtų neprieštaringos, aiškios, suprantamos teisinių santykių dalyviams. Priešingu atveju būtų sudarytos prielaidos netinkamai įgyvendinti pareigūnų ir karių teisę gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją.

8.6. Pažymėtina ir tai, kad konstitucinis teisinės valstybės principas neatsiejamas nuo teisingumo principo, ir atvirkščiai. Konstitucinis Teismas savo nutarimuose ne kartą yra

konstatavęs, kad teisingumas yra vienas pagrindinių teisės, kaip socialinių santykių reguliavimo priemonės, tikslų. Jis yra vienas svarbiausių moralinių vertybių ir teisinės valstybės pagrindų. Jis gali būti įgyvendintas užtikrinant tam tikrą interesų pusiausvyrą, išvengiant atsitiktinumų ir savivalės, socialinio gyvenimo nestabilumo, interesų priešpriešos (Konstitucinio Teismo 2003 m. gruodžio 3 d. nutarimas).

9. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, jog Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad įstatymų leidėjas, nustatydamas, kokiems asmenims skiriama ir mokama valstybinė pensija, valstybinės pensijos skyrimo ir mokėjimo pagrindus bei sąlygas, taip pat šios pensijos dydžius, turi laikytis konstitucinio visų asmenų lygybės principo (Konstitucinio Teismo 2007 m. rugsėjo 26 d. nutarimas).

10. Konstitucijos 29 straipsnyje nustatyta:

„Įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs.

Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.“

Konstitucijos 29 straipsnio normose įtvirtintas visų asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnio 1 dalyje yra įtvirtinta formali visų asmenų lygybė, šio straipsnio 2 dalyje įtvirtintas asmenų nediskriminavimo ir privilegijų neteikimo principas. Konstitucinis asmenų lygybės įstatymui principas reikalauja, kad teisėje pagrindinės teisės ir pareigos būtų įtvirtintos visiems vienodai (Konstitucinio Teismo 1994 m. balandžio 18 d., 2000 m. birželio 30 d., 2008 m. rugsėjo 23 d. nutarimai).

Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad šio principo turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant. Konstitucinis asmenų lygybės įstatymui principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais (Konstitucinio Teismo 2001 m. balandžio 2 d., 2002 m. balandžio 23 d., 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d. nutarimai) bei įpareigoja vienodus faktus vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai; kita vertus, šis principas nepaneigia to, kad įstatyme gali būti nustatytas nevienodas teisinis reguliavimas tam tikrų asmenų kategorijų, esančių skirtingose padėtyse, atžvilgiu (Konstitucinio Teismo 2002 m. balandžio 23 d., 2003 m. liepos 4 d., 2003 m. gruodžio 3 d., 2007 m. rugsėjo 26 d. nutarimai). Socialinio gyvenimo įvairovė gali lemti teisinio reguliavimo būdą ir turinį (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas). Tačiau konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d., 2003 m. gruodžio 30 d., 2004 m. gruodžio 13 d., 2007 m. rugsėjo 26 d. nutarimai).

Vertinant, ar pagrįstai yra nustatytas skirtingas reguliavimas, būtina atsižvelgti į konkrečias teisinės aplinkybes. Pirmiausia turi būti įvertinti asmenų ir objektų, kuriems taikomas skirtingas teisinis reguliavimas, teisinės padėties skirtumai (Konstitucinio Teismo 1996 m. vasario 28 d., 1997 m. lapkričio 13 d., 2003 m. liepos 4 d. nutarimai). Konkrečios teisės normos atitiktį Konstitucijos 29 straipsniui galima įvertinti tik atsižvelgus į visas turinčias reikšmės aplinkybes (Konstitucinio Teismo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas).

Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad įstatymų leidėjas, nustatydamas pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo, mokėjimo ir kitas sąlygas, turi paisyti ir iš Konstitucijos 29 straipsnio kylančio reikalavimo, kad pareigūnai ir kariai, kurių teisinė padėtis yra vienoda, kai tarp jų nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad tokių pareigūnų ir karių nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas, būtų traktuojami vienodai. Skirtingos pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo sąlygos gali būti nustatytos atsižvelgiant į pareigūnų ir karių teisinės padėties skirtumus, ypatumus, *inter alia* skirtingus jų atleidimo iš tarnybos pagrindus.

11. Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalyje nustatyta: „Kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą bei verslą ir turi teisę turėti tinkamas, saugias ir sveikas darbo sąlygas, gauti teisingą apmokėjimą už darbą ir socialinę apsaugą nedarbo atveju.“

Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalyje *inter alia* yra įtvirtinta kiekvieno žmogaus teisė į socialinę apsaugą nedarbo atveju. Jei asmuo dėl tam tikrų priežasčių netenka darbo ir negali pasirūpinti savo gerove, valstybei kyla pareiga nustatyti tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį asmeniui būtų užtikrinta socialinė parama nedarbo atveju; įstatymų leidėjas gali pasirinkti ir įstatymuose įtvirtinti minėtos paramos teikimo modelį, *inter alia* įvairias jos formas, tačiau negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris sudarytų prielaidas atsirasti tokiai situacijai, kad asmuo, dėl tam tikrų priežasčių netekęs darbo, negautų atitinkamos socialinės paramos. Šiame kontekste pažymėtina, kad įstatymų leidėjui kyla pareiga sureguliuoti socialinės paramos teisinius santykius ir taip, kad būtų sudarytos prielaidos kiekvienam visuomenės nariui pačiam pasirūpinti savo gerove, o ne vien pasikliauti valstybės socialine apsauga.

III

Dėl Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies (2000 m. liepos 13 d. redakcija) ir Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 3 straipsnio 2 dalies atitikties Konstitucijos 23, 29, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui.

1. Pensijų įstatymo 3 straipsnyje (2000 m. liepos 13 d. redakcija) buvo nustatyta:

„Pareigūnų ir karių valstybinė pensija skiriama ir išmokama išėjusiems iš tarnybos šio įstatymo 1 straipsnyje nurodytiems pareigūnams ir kariams:

1) ištarnavusiems vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos sistemose, Specialiųjų tyrimų tarnyboje, Kalėjimų departamente ar jam pavaldžiose įstaigose ir valstybės įmonėse 20 ir daugiau metų;

2) ištarnavusiems prokuratūroje 20 ir daugiau metų ir sukakusiems Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatytą senatvės pensijos amžių;

3) pripažintiems invalidais dėl priežasčių, susijusių su tarnyba;

4) atleistiems dėl sveikatos, kai yra žinybinės centrinės medicinos ekspertizės komisijos išvada, arba pripažintiems invalidais dėl priežasčių, nesusijusių su tarnyba, ir ištarnavusiems vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros sistemose, Specialiųjų tyrimų tarnyboje, Kalėjimų departamente ar jam pavaldžiose įstaigose ir valstybės įmonėse 5 ir daugiau metų;

5) sukakusiems įstatymų arba statutų nustatytą išleidimo į atsargą amžių (jei toks amžius nenustatytas, – senatvės pensijos amžių) ir ištarnavusiems vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros sistemose, Specialiųjų tyrimų tarnyboje, Kalėjimų departamente ar jam pavaldžiose įstaigose ir valstybės įmonėse 5 ir daugiau metų.

Pareigūnams ir kariams, dėl pačių kaltės (jei ta kaltė neužtraukia baudžiamosios atsakomybės) pašalintiems iš vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros sistemų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Kalėjimų departamento ar jam pavaldžių įstaigų ir valstybės įmonių, valstybinė pensija skiriama tik tada, kai jie yra ištarnavę 20 ar daugiau metų ir sukakę įstatymų nustatytą išleidimo į atsargą amžių (jei toks amžius nenustatytas, – senatvės pensijos amžių).“

2. Pensijų įstatymo 3 straipsnyje (2000 m. liepos 13 d. redakcija) nustatytos sąlygos, kurias atitinkantys pareigūnai ir kariai turi teisę gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją. Pagal šio straipsnio 1 dalį pareigūnų ir karių valstybinė pensija yra skiriama tik išėjusiems iš tarnybos pareigūnams ir kariams (išskyrus tuos, kurie pagal šio straipsnio 2 dalį buvo pašalinti iš tarnybos dėl pačių kaltės (jei ta kaltė neužtraukia baudžiamosios atsakomybės)), kurie iki išėjimo iš tarnybos yra ištarnavę atitinkamą skaičių metų arba ištarnavę atitinkamą skaičių metų ir sulaukę įstatymų nustatyto pensijos amžiaus (taikoma tik pareigūnams, tarnavusiems prokuratūroje), arba pripažinti nedarbingais dėl su tarnyba susijusių priežasčių ir kt.

Šio straipsnio 2 dalyje nustatytos pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo sąlygos, taikomos tiems pareigūnams ir kariams, kurie iš tarnybos pašalinti dėl pačių kaltės, jei ta kaltė neužtraukia baudžiamosios atsakomybės.

Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad, palyginus pareigūnų, ištarnavusių vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos sistemose, Specialiųjų tyrimų tarnyboje, Kalėjimų departamente ar jam pavaldžiose įstaigose ir pašalintų iš tarnybos dėl pačių kaltės, jei ta kaltė neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, valstybinės pensijos skyrimo sąlygas su minėtų pareigūnų, išėjusių iš tarnybos, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo sąlygomis, matyti, jog pareigūnams ir kariams, pašalintiems iš tarnybos dėl pačių kaltės, jei ta kaltė neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, nustatyta papildoma sąlyga pensijai skirti – reikalavimas, kad šie pareigūnai būtų sukakę įstatymų nustatytą išleidimo į atsargą amžių (jei toks amžius nenustatytas, – senatvės pensijos amžių).

3. Šiame kontekste pažymėtina, kad pareigūnas ar karys, ištarnavęs 20 ar daugiau metų ir pašalintas iš tarnybos dėl paties kaltės, jei ta kaltė neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, tačiau nesukakęs įstatymų nustatyto išleidimo į atsargą amžiaus (jei toks amžius nenustatytas, – senatvės pensijos amžiaus), teisę gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją įgyja tada, kai sulaukia įstatymų nustatyto išleidimo į atsargą amžiaus (jei toks amžius nenustatytas, – senatvės pensijos amžiaus).

4. Pažymėtina ir tai, kad pareiškėjo ginčijamą Pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalį (2000 m. liepos 13 d. redakcija) sistemiškai aiškinant kartu su šio įstatymo 13 straipsnio 3 dalimi (2004 m. gegužės 18 d. redakcija) matyti, jog pareigūnams ir kariams, pašalintiems iš tarnybos dėl to, kad jie nuteisti už tyčinio nusikaltimo padarymą, pareigūnų ir karių valstybinė pensija apskritai neskiriama.

5. Palyginus Pensijų įstatymo 3 straipsnio (2000 m. liepos 13 d. redakcija) 1 ir 2 dalyse nustatytą teisinį reguliavimą matyti, kad pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimo sąlygos diferencijuojamos pagal pareigūnų ir karių tarnybos nutrūkimo pagrindus.

6. Minėta, kad pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas prašo ištirti Pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies (2000 m. liepos 13 d. redakcija) atitiktį Konstitucijos 23, 29, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Pareiškėjas ginčijamų nuostatų prieštaravimą Konstitucijos 23, 52 straipsniams grindžia Konstitucinio Teismo doktrininėmis nuostatomis, kad asmuo, savo darbu sukūręs tam tikras vertybes, tarp jų ir socialinio draudimo lėšas, įgyja teisę į pensiją kaip teisės į nuosavybę formą.

Sprendžiant, ar pareiškėjo ginčijama nuostata neprieštarauja Konstitucijos 23, 52 straipsniams, pažymėtina, kad, kaip konstatuota šiame nutarime:

– valstybinės pensijos savo prigimtimi ir pobūdžiu skiriasi nuo valstybinio socialinio draudimo senatvės pensijos, taip pat nuo kitų valstybinio socialinio draudimo pensijų, ir yra mokamos iš valstybės biudžeto, o ne iš socialinio draudimo fondo;

– įstatymų leidėjas, nustatydamas kitas, Konstitucijos 52 straipsnyje *expressis verbis* nenurodytas, pensijas, gali nustatyti tam tikras sąlygas šioms pensijoms gauti;

– teisė gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją atsiranda tik tada, kai asmuo atitinka įstatyme nustatytas sąlygas šiai pensijai gauti;

– pagal Pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalį (2000 m. liepos 13 d. redakcija) nėra reguliuojami santykiai, susiję su paskirtos ir mokamos valstybinės pensijos nemokėjimu; priešingai, pagal šią dalį reguliuojami santykiai, kada šios pensijos skiriamos ir mokamos pareigūnams ir kariams, pašalintiems iš tarnybos dėl pačių kaltės, jei ta kaltė neužtraukia baudžiamosios atsakomybės.

Taigi Pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje (2000 m. liepos 13 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu nėra pažeidžiami iš Konstitucijos 23, 52 straipsnių kylantys imperatyvai.

7. Taip pat minėta, jog pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas ginčijamos nuostatos prieštaravimą Konstitucijos 29 straipsniui grindžia tuo, kad teisinis reguliavimas, kuriuo įtvirtinama sąlyga, kad asmuo, siekiantis įgyti teisę į valstybinę pensiją, turi būti sukakęs tam tikrą amžių, yra diskriminuojantis jaunesnių žmonių atžvilgiu.

Sprendžiant, ar pareiškėjo ginčijama nuostata neprieštarauja Konstitucijos 29 straipsniui, pažymėtina, kad, kaip konstatuota šiame nutarime, atsižvelgdamas į valstybės tarnybos bei valstybinės pensijos skyrimo ypatumus, įstatymų leidėjas gali nustatyti tokį teisinį reguliavimą, pagal kurį pareigūnams ir kariams, atleistiems iš tarnybos dėl to, kad pažeidė jų tarnybai keliamus reikalavimus, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skyrimas siejamas su papildomomis pensijos skyrimo ir mokėjimo sąlygomis.

Pažymėtina, kad ta papildoma sąlyga taikoma visiems, kurie buvo pašalinti iš tarnybos dėl pačių kaltės, jei ta kaltė neužtraukia baudžiamosios atsakomybės. Vadinasi, tokie asmenys šiuo požiūriu traktuojami vienodai.

Taigi Pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje (2000 m. liepos 13 d. redakcija) nustatytu teisiniu reguliavimu nėra nukrypstama nuo Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintų imperatyvų.

8. Minėta ir tai, kad pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas ginčijamos nuostatos prieštaravimą konstituciniam teisinės valstybės principui grindžia tuo, kad Pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje (2000 m. liepos 13 d. redakcija) nustatytas teisinis reguliavimas reiškia pakartotinį pareigūnų ir karių, pašalintų iš tarnybos dėl pačių kaltės, jei ta kaltė neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, nubaudimą.

Pažymėtina, kad, kaip minėta šiame Konstitucinio Teismo nutarime, remiantis Pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje (2000 m. liepos 13 d. redakcija) įtvirtintu teisiniu reguliavimu, pareigūnai ir kariai, pašalinti iš tarnybos dėl pačių kaltės, jei ta kaltė neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, nepraranda teisės gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją. Pareigūnų ir karių valstybinė pensija jiems yra skiriama arba pašalinimo iš tarnybos metu, jei jie yra sukakę įstatymų nustatytą išleidimo į atsargą amžių (jei toks amžius nenustatytas, – senatvės pensijos amžių), arba

vėliau, sukakus įstatymų nustatytą išleidimo į atsargą amžių (jei toks amžius nenustatytas, – senatvės pensijos amžių). Taigi tokiu teisiniu reguliavimu nėra pažeidžiamas konstitucinis teisinės valstybės principas.

9. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalis (2000 m. liepos 13 d. redakcija) neprieštaravo Konstitucijos 23, 29, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui.

10. Kaip minėta, pareiškėjas prašo ištirti ne tik Pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies (2000 m. liepos 13 d. redakcija), bet ir Pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 3 straipsnio 2 dalies atitiktį Konstitucijos 23, 29, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui.

11. Pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 3 straipsnio 2 dalyje buvo nustatyta: „Pareigūnams ir kariams, dėl pačių kaltės (jei ta kaltė neužtraukia baudžiamosios atsakomybės) pašalintiems iš vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros sistemų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, Kalėjimų departamento ar jam pavaldžių įstaigų ir valstybės įmonių, valstybinė pensija skiriama tik tada, kai jie yra išstarnavę 20 ar daugiau metų ir sukakę įstatymų nustatytą išleidimo į atsargą amžių (jei toks amžius nenustatytas, – senatvės pensijos amžių).“

Pažymėtina, kad Pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 3 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas teisinis reguliavimas analogiškas Pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje (2000 m. liepos 13 d. redakcija) buvusiam teisiniui reguliavimui.

12. Šiame nutarime konstatavus, kad Pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalis (2000 m. liepos 13 d. redakcija) neprieštaravo Konstitucijos 23, 29, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui, vadovaujantis tais pačiais argumentais konstatuotina, kad Pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 3 straipsnio 2 dalis neprieštaravo Konstitucijos 23, 29, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui.

IV

Dėl Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalies (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) ir Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 11 straipsnio 3 dalies atitikties Konstitucijos 23, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui.

1. Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalyje (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) buvo nustatyta: „Pensininkams, gaunantiems visišką valstybės išlaikymą, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos nemokamos.“

2. Pareiškėjo ginčijama nuostata, jog pensininkams, gaunantiems visišką valstybės išlaikymą, paskirtoji pareigūnų ir karių valstybinė pensija nemokama, reiškia ir tai, kad, asmeniui ėmus gauti visišką valstybės išlaikymą, jam yra nutraukiamas paskirtos ir iki tol mokėtos pareigūnų ir karių valstybinės pensijos mokėjimas arba nepradedama mokėti paskirtoji pareigūnų ir karių valstybinė pensija, jei ji buvo paskirta, bet dar nemokama.

Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalyje (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) įtvirtintas teisinis reguliavimas suponuoja ir tai, kad pareigūnų ir karių valstybinių pensijų mokėjimas, nutrauktas asmenims, gaunantiems visišką valstybės išlaikymą, turi būti atnaujintas šiems asmenims netekus tokio išlaikymo.

3. Sprendžiant, ar Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalies (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) nuostata neprieštarauja Konstitucijos 23 ir 52 straipsniams, pažymėtina, kad, kaip minėta šiame Konstitucinio Teismo nutarime:

– valstybė, nustatydamą tokį teisinį reguliavimą, kad asmenys, atitinkantys įstatyme nustatytas sąlygas (išėjimas iš tarnybos, tarnybos stažas, amžius ir kt.), įgyja teisę į tam tikrą įstatyme nustatytą pensiją už tarnybą, kartu prisiima įpareigojimą tokią pensiją paskirti ir ją mokėti. Asmuo, atitinkantis įstatyme nustatytas sąlygas, turi teisę reikalauti, kad valstybė vykdytų įstatymu prisiimtą įsipareigojimą ir mokėtų nustatyto dydžio išmokas;

– valstybei tenka pareiga vykdyti tuos turtinio pobūdžio įsipareigojimus, kuriuos ji prisiėmė įstatymu, todėl kai Konstitucijai neprieštarujančiame įstatyme nustatyta pensija yra paskirta ir mokama, ji turi būti mokama ir toliau, o ši asmens įgyta teisė ir teisėtas lūkestis yra sietini ir su šio asmens nuosavybės teisių apsauga;

– teisė reikalauti mokėti pagal Konstituciją ir jai neprieštarujančius įstatymus nustatytas pensinio aprūpinimo išmokas kyla iš Konstitucijos 52 straipsnio, o pagal Konstitucijos 23 straipsnį yra ginami šios teisės turtiniai aspektai;

– atvejus, kai paskirtoji pareigūnų ir karių valstybinė pensija nebemokama, įstatymų leidėjas gali nustatyti įstatyme tik paisydamas Konstitucijos.

4. Minėta, jog pareigūnų ir karių valstybinės pensijos nemokėjimą sąlygoja tai, kad asmuo yra visiškai išlaikomas valstybės. Taigi visiškas valstybės išlaikymas yra esminė sąlyga, nuo kurios priklauso, ar paskirtoji pareigūnų ir karių valstybinė pensija bus mokama, ar ne.

Nei Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalyje (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija), nei kituose šio įstatymo straipsniuose įtvirtintas teisinis reguliavimas neatskleidžia, kokia prasme vartojama formuluotė „visiškas valstybės išlaikymas“. Šiame įstatyme vartojamos formuluotės „visiškas valstybės išlaikymas“, kuri yra pagrindas nemokėti pareigūnų ir karių valstybinės pensijos, prasmė nėra aiški įvertinus ir kitus įstatymus, kuriuose vartojamos panašios formuluotės.

Taigi šioje nuostatoje nėra pakankamai atskleistas ginčijamo pensijos nemokėjimo pagrindo – „visiškas valstybės išlaikymas“ – turinys.

Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad šiame įstatyme įtvirtinto teisinio reguliavimo prasme vartojama formuluotė „visiškas valstybės išlaikymas“ pati savaime, juo labiau esant neaiškiam jos turiniui, negali būti pagrindas nutraukti paskirtos ir mokamos pareigūnų ir karių valstybinės pensijos mokėjimą, t. y. pagrindas, kuriam esant asmuo praranda teisę į atitinkamą piniginę išmoką, kuri pagal Konstituciją, *inter alia* jos 52 straipsnį, turi būti saugoma ir ginama.

Konstatuotina, kad ginčijamoje Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalies (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) nuostatoje vartojama formuluotė „visiškas valstybės išlaikymas“ vertintina kaip neapibrėžta ir neaiški.

5. Šiame Konstitucinio Teismo nutarime minėta, jog Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad vienas esminių Konstitucijoje įtvirtinto teisinės valstybės principo elementų yra teisinis tikrumas ir teisinis aiškumas. Teisinio tikrumo ir teisinio aiškumo imperatyvas suponuoja tam tikrus privalomus reikalavimus teisiniam reguliavimui: jis privalo būti aiškus ir darnus, teisės normos turi būti formuluojamos tiksliai, jose negali būti dviprasmybių (Konstitucinio Teismo 2003 m. gegužės 30 d., 2004 m. sausio 26 d. nutarimai). Šioje konstitucinės justicijos byloje pažymėtina, kad sąvokos (formuluotės), susijusios su konstitucinių žmogaus teisių įgyvendinimu, jų ribojimu, turi būti itin aiškios, apibrėžtos ir suprantamos.

Šiame Konstitucinio Teismo nutarime minėta ir tai, kad įstatymų leidėjas gali nustatyti tam tikrus atvejus, kai paskirtoji valstybinė pensija yra nemokama, tačiau nustatydamas tokius atvejus jis privalo paisyti Konstitucijos, *inter alia* iš jos kylančio proporcingumo principo. Šioje konstitucinės justicijos byloje pažymėtina, kad, įstatymų leidėjui tinkamai neatskleidus ginčijamos nuostatos turinio, neįmanoma įvertinti, ar ribojant paskirtos pareigūnų ir karių valstybinės pensijos mokėjimą pensininkams, gaunantiems visišką valstybės išlaikymą, buvo laikytasi proporcingumo principo, ar nebuvo pažeista asmens teisė ir teisėtas lūkestis (kurie sietini su šio asmens nuosavybės teisių apsauga) gauti paskirtą ir mokamą pareigūnų ir karių valstybinę pensiją, t. y. ar ginčijamoje Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalyje (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) įtvirtintas pareigūnų ir karių valstybinės pensijos nemokėjimo pagrindas – „visiškas valstybės išlaikymas“ – nustatytas paisant Konstitucijos.

6. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalis (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) prieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui.

7. Konstitucinis Teismas, konstatavęs, kad Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalis (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) prieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui, šioje byloje netirs,

ar ginčijama Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalis (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) neprieštaravo Konstitucijos 23, 52 straipsniams.

8. Kaip minėta, pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas prašo ištirti ne tik Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalies (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija), bet ir Pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 11 straipsnio 3 dalies atitiktį Konstitucijos 23, 52 straipsniams, konstituciniam teisinės valstybės principui.

9. Pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 11 straipsnio 3 dalyje buvo nustatyta: „Pensininkams, gaunantiems visišką valstybės išlaikymą, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos nemokamos.“

Pažymėtina, kad Pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 11 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas teisinis reguliavimas analogiškas Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalyje (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) buvusiam nustatytam teisiniam reguliavimui.

10. Šiame nutarime konstatavus, kad Pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalis (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) prieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui, vadovaujantis tais pačiais argumentais konstatuotina, kad ir Pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 11 straipsnio 3 dalis prieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui.

11. Šiame nutarime minėta, kad Seimas 2007 m. sausio 18 d. priėmė Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą, kuriuo buvo pakeistas Pensijų įstatymo pavadinimas ir jis pavadintas Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymu.

Pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 11 straipsnio 3 dalis šiuo įstatymu nebuvo pakeista.

Šiame nutarime konstatavus, kad Pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) 11 straipsnio 3 dalis prieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui, vadovaujantis tais pačiais argumentais konstatuotina, kad ir Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 11 straipsnio 3 dalis prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui.

V

Dėl Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalies (2007 m. sausio 18 d. redakcija) atitikties Konstitucijos 23 straipsnio 1, 2 dalims, 29 straipsniui, 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „Kiekvienas žmogus gali <...> gauti <...> socialinę apsaugą nedarbo atveju“, 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

1. Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalyje (2007 m. sausio 18 d. redakcija) nustatyta: „Muitinės pareigūnams, muitinės sistemoje dirbusiems muitinės

mobiliesiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikusiems operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą, pareigūnų ir karių valstybinės pensijos skiriamos tik įgijusiems teisę į šią pensiją po Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo Nr. X-1027 įsigaliojimo.“

2. Minėta, kad Seimas 2007 m. sausio 18 d. priėmė Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymą, kuris įsigaliojo 2007 m. sausio 19 d. Šiuo įstatymu Pensijų įstatymas buvo *inter alia* papildytas nuostata, pagal kurią teisę gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją įgijo muitinės pareigūnai, muitinės sistemoje dirbę muitinės mobiliesiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikę operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą (1 straipsnis).

Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo sąlygos buvo nustatytos *inter alia* Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje:

„Pareigūnų ir karių valstybinė pensija skiriama ir išmokama išėjusiems iš tarnybos šio įstatymo 1 straipsnyje nurodytiems pareigūnams ir kariams:

1) išstarnavusiems vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos sistemose, Specialiųjų tyrimų tarnyboje, Kalėjų departamente ar jam pavaldžiose įstaigose ir valstybės įmonėse, muitinės sistemoje (dirbusiems muitinės mobiliesiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikusiems operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą) 20 ir daugiau metų;

2) išstarnavusiems prokuratūroje 20 ir daugiau metų ir sukakusiems Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymo nustatytą senatvės pensijos amžių;

3) pripažintiems nedarbingais ar iš dalies darbingais dėl priežasčių, susijusių su tarnyba;

4) atleistiems dėl sveikatos, kai yra žinybinės centrinės medicininės ekspertizės komisijos išvada, arba pripažintiems nedarbingais ar iš dalies darbingais dėl priežasčių, nesusijusių su tarnyba, ir išstarnavusiems vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros sistemose, Specialiųjų tyrimų tarnyboje, Kalėjų departamente ar jam pavaldžiose įstaigose ir valstybės įmonėse, muitinės sistemoje (dirbusiems muitinės mobiliesiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikusiems operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą) 5 ir daugiau metų;

5) sukakusiems įstatymų arba statutų nustatytą išleidimo į atsargą amžių (jei toks amžius nenustatytas, – senatvės pensijos amžių) ir išstarnavusiems vidaus reikalų, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros sistemose, Specialiųjų tyrimų tarnyboje, Kalėjų departamente ar jam pavaldžiose įstaigose ir valstybės įmonėse, muitinės sistemoje (dirbusiems muitinės mobiliesiose

grupėse ar muitinės postuose arba atlikusiems operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą) 5 ir daugiau metų.“

Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 1 dalį (2007 m. sausio 18 d. redakcija) aiškinant kartu su šio įstatymo 16 straipsnio 12 dalimi pažymėtina, kad teisę į pareigūnų ir karių valstybinę pensiją įgyja tik tie muitinės pareigūnai, muitinės sistemoje dirbę muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikę operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą, kurie atitinka šio įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje (2007 m. sausio 18 d. redakcija) nustatytas sąlygas bei iš tarnybos išėjo po Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo įsigaliojimo, t. y. po 2007 m. sausio 19 d. Tie buvę muitinės pareigūnai, muitinės sistemoje dirbę muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikę operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą, kurie iš tarnybos išėjo iki 2007 m. sausio 19 d., šios teisės neįgyja, nors jie ir atitinka Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnyje (2007 m. sausio 18 d. redakcija) nustatytas sąlygas.

3. Minėta, kad pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas ginčijamos nuostatos prieštaravimą Konstitucijos 23 straipsnio 1, 2 dalims, 29 straipsniui, 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „Kiekvienas žmogus gali <...> gauti <...> socialinę apsaugą nedarbo atveju“, 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui grindžia tuo, kad muitinės sistemoje dirbę pareigūnai diferencijuojami atsižvelgiant į įstatymo įsigaliojimo datą, o tai, pareiškėjo nuomone, nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumas, kad toks nevienodas muitinės pareigūnų traktavimas būtų objektyviai pateisinamas.

4. Šiame Konstitucinio Teismo nutarime minėta, kad:

– įstatymų leidėjas gali nustatyti ir kitas, Konstitucijos 52 straipsnyje *expressis verbis* nenurodytas, pensijas, *inter alia* valstybines pensijas;

– valstybinės pensijos savo prigimtimi ir pobūdžiu skiriasi nuo valstybinio socialinio draudimo pensijų ir yra mokamos iš valstybės biudžeto;

– valstybinių pensijų ypatumai leidžia įstatymų leidėjui, atsižvelgiant į visas reikšmingas aplinkybes ir paisant Konstitucijos normų bei principų, nustatyti atitinkamas šios pensijos skyrimo sąlygas.

5. Nagrinėjamos konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad įstatymų leidėjo diskrecija nustatant valstybinių pensijų skyrimą yra platesnė nei reglamentuojant kitas pensijas, *inter alia* senatvės ar invalidumo pensijas. Valstybinės pensijos skyrimo sąlygos gali būti labai įvairios ir priklausyti nuo valstybės tarnybos ypatumų, ekonominių valstybės išgalių ir kt. Šiame kontekste pažymėtina ir tai, kad įstatymų leidėjas, naudodamasis savo diskrecija, galėjo pasirinkti,

nustatyti ar nenustatyti, kad muitinės sistemoje tam tikras pareigas ėjusiems pareigūnams būtų skiriama pareigūnų ir karių valstybinė pensija, taip pat kokiomis sąlygomis ši pensija skiriama.

6. Šiame Konstitucinio Teismo nutarime minėta ir tai, kad vienas iš teisėtų lūkesčių principo elementų yra teisių, įgytų pagal Konstituciją, Konstitucijai neprieštaraujančius įstatymus ir kitus teisės aktus, apsauga. Kai Konstitucijai neprieštaraujančiu įstatymu nustatyta pensija yra paskirta ir mokama, ji turi būti mokama ir toliau, o ši asmens įgyta teisė ir teisėtas lūkestis yra sietini ir su šio asmens nuosavybės teisių apsauga.

Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad iki Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo įsigaliojimo iš tarnybos išėję muitinės pareigūnai, muitinės sistemoje dirbę muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikę operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą, pagal tuometinį teisinį reguliavimą negalėjo turėti teisėtų lūkesčių gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją, nes teisę gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją įgijo tik tie pareigūnai, kurie muitinės sistemoje tam tikras pareigas ėjo įstatymo įsigaliojimo dieną, t. y. 2007 m. sausio 19 d. ir (arba) vėliau.

Muitinės pareigūnų, kurie dirba muitinės sistemoje muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atlieka operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą, statusas skiriasi nuo buvusių pareigūnų, kurie išėjo iš tarnybos iki Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo įsigaliojimo, statuso tuo, kad iki minėto įstatymo įsigaliojimo dirbę pareigūnai neturėjo teisėtų lūkesčių gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją.

7. Pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų 16 straipsnio 12 dalies (2007 m. sausio 19 d.) prieštaravimą konstituciniam teisinės valstybės principui grindžia ir tuo, kad pagal Konstituciją turi būti užtikrintos žmogaus teisės ir laisvės, taigi ir įgyta teisė gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją.

Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip minėta, įstatymų leidėjas, turėdamas plačią diskreciją, turėjo teisę nustatyti, kad pareigūnų ir karių valstybinė pensija skiriama po Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo įsigaliojimo muitinės sistemoje tam tikras pareigas tebeinančiams pareigūnams.

Pažymėtina ir tai, kad įstatymų leidėjas, nustatydamas pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimą tam tikrai pareigūnų ir karių kategorijai, gali, tačiau neprivalo nustatyti, kad šios pensijos

bus skiriamos ir anksčiau atitinkamoje tarnyboje dirbusiems, bet po įstatymo, kuriuo tam tikrai pareigūnų ir karių kategorijai nustatoma pareigūnų ir karių valstybinė pensija, įsigaliojimo nebedirbantiems asmenims.

8. Šiame kontekste pažymėtina, kad iš Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo *travaux préparatoires* matyti, jog vienas iš šio įstatymo tikslų buvo pertvarkyti pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo sistemą taip, kad tarnyba muitinėje taptų patrauklesnė ir būtų išsaugoti aukštos kvalifikacijos specialistai.

Šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad įstatymų leidėjas, siekdamas pertvarkyti pareigūnų ir karių valstybinių pensijų sistemą bei išsaugoti aukštos kvalifikacijos specialistus muitinės sistemoje, siekė užtikrinti tinkamą muitinės sistemos funkcionavimą. Tuo tikslu ir buvo nustatytas toks teisinis reguliavimas, pagal kurį pareigūnų ir karių valstybinė pensija skiriama pareigūnams, tebedirbusiems muitinės sistemoje muitinės mobiliosiose grupėse ar muitinės postuose arba atlikusiems operatyvinę veiklą ir (arba) ikiteisminį tyrimą po Vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjimų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo pavadinimo, 1, 3, 6, 12 ir 16 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo įsigaliojimo.

9. Atsižvelgiant į įstatymų leidėjo ketinimus išsaugoti aukštos kvalifikacijos specialistus muitinės sistemoje konstatuotina, kad Pensijų įstatymo pataisos, kuriomis nustatyta teisė gauti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją muitinės sistemoje tam tikras pareigas ėjusiems pareigūnams, buvo skirtos pareigūnams, ėjusiems muitinės sistemoje tam tikras pareigas Pensijų įstatymo pataisų įsigaliojimo dieną ir (arba) vėliau, ir šiuo aspektu tokie pareigūnai skiriasi nuo muitinės sistemoje anksčiau dirbusių asmenų, kurie iš tarnybos išėjo iki Pensijų įstatymo minėtų pataisų įsigaliojimo.

10. Taigi Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalyje nustatytu teisiniu reguliavimu nėra nukrypstama nuo Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtinto asmenų lygiateisiškumo principo, nėra pažeidžiami iš Konstitucijos 23 straipsnio 1, 2 dalių, 52 straipsnio, konstitucinio teisinės valstybės principo kylantys reikalavimai.

11. Minėta, kad pareiškėjas – Vilniaus apygardos administracinis teismas ginčija Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalies (2007 m. sausio 18 d. redakcija) atitiktį Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „Kiekvienas žmogus gali <...> gauti <...> socialinę apsaugą nedarbo atveju“.

Šiame kontekste pažymėtina, kad Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalyje (2007 m. sausio 18 d. redakcija) nėra reguliuojami socialinės apsaugos nedarbo atveju susiklostantys santykiai. Pareiškėjo ginčijama norma yra reguliuojami kitokio

pobūdžio santykiai, nei įtvirtintieji Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalies nuostatoje „Kiekvienas žmogus gali <...> gauti <...> socialinę apsaugą nedarbo atveju“, todėl nėra pagrindo teigti, kad Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalis (2007 m. sausio 18 d. redakcija) prieštarauja Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „Kiekvienas žmogus gali <...> gauti <...> socialinę apsaugą nedarbo atveju“.

12. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus darytina išvada, kad Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalis (2007 m. sausio 18 d. redakcija) neprieštarauja Konstitucijos 23 straipsnio 1, 2 dalims, 29 straipsniui, 48 straipsnio 1 dalies nuostatai „Kiekvienas žmogus gali <...> gauti <...> socialinę apsaugą nedarbo atveju“, 52 straipsniui, konstituciniam teisinės valstybės principui.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 102, 105 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo įstatymo 1, 53, 54, 55, 56 straipsniais, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas

nutaria:

1. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalis (2000 m. liepos 13 d. redakcija) (Žin., 2000, Nr. 64-1923) neprieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

2. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) (Žin., 2005, Nr. 71-2558) 3 straipsnio 2 dalis neprieštaravo Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

3. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 11 straipsnio 5 dalis (2000 m. gruodžio 21 d. redakcija) (Žin., 2000, Nr. 111-3579) prieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui.

4. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos vidaus reikalų, Specialiųjų tyrimų tarnybos, valstybės saugumo, krašto apsaugos, prokuratūros, Kalėjų departamento, jam pavaldžių įstaigų bei valstybės įmonių pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo (2005 m. gegužės 19 d. redakcija) (Žin., 2005, Nr. 71-2558) 11 straipsnio 3 dalis prieštaravo konstituciniam teisinės valstybės principui.

5. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 11 straipsnio 3 dalis (Žin., 2005, Nr. 71-2558; 2007, Nr. 8-314) prieštarauja konstituciniam teisinės valstybės principui.

6. Pripažinti, kad Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 16 straipsnio 12 dalis (2007 m. sausio 18 d. redakcija) (Žin., 2007, Nr. 8-314) neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijai.

Šis Konstitucinio Teismo nutarimas yra galutinis ir neskundžiamas.

Nutarimas skelbiamas Lietuvos Respublikos vardu.

Konstitucinio Teismo teisėjai:

Armanas Abramavičius

Toma Birmontienė

Pranas Kuconis

Kęstutis Lapinskas

Zenonas Namavičius

Egidijus Šileikis

Algirdas Taminskas

Romualdas Kęstutis Urbaitis